

کتاب

احکام العیدین

نورسینی :

لإمام أبي بكر جعفر بن محمد الفريابي

(۲۰۷ - ۳۰۱ هـ)

کتاب

الحکام والعیون

كِتَابُ

اِحْكَامُ الْعِدَّتَيْنِ

نُورِ سِينِي :

لِإِمَامِ أَبِي بَكْرٍ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْفَرِيَّابِيِّ

(٢٠٧ - ٣٠١ هـ)

باب : (۱)

دەربارەى ئەوەى پىوايەتکراوە لە پىغەمبەرەوه ﷺ

کەوا ناوى ناوه لە پۆژى جەژنى رەمەزان و قوربان بە دوو پۆژى
جەژن

۱ - لە ئەنەسى كورپى مالیکەوه رضي الله عنه : کەوا فەرموویەتى :
خەلکی مەدینە لە جاھیلیەت دوو پۆژیان ھەبوو لە ھەموو سالتیک کە
ئاهەنگیان تیدا دەگێرا و یاریان دەکرد، جا کاتیک پىغەمبەر ﷺ ھاتە مەدینە
: فەرمووی : (دوو پۆژتان ھەبوو لە ھەموو سالتیک کە یاریتان تیدا دەکرد،
بەلام الله عزوجل بۆی گۆریون بە باشتەر لەوانە : پۆژى جەژنى رەمەزان، وە
جەژنى قوربان).

۲ - وە لە عبداللہى كورپى عەمرى كورپى عاص ەوه رضي الله عنهما،
کەوا پىغەمبەر ﷺ بە پیاویکی فەرموو : (فەرمانم پێکراوە پۆژى قوربانى
بکەم بە جەژن، الله گێراویەتى بە جەژن بۆ ئەو ئوممەتە).

جا پیاوه که ووتی : ئه ی ئه گهر هیچم ده ست نه کهوت جگه له منیحه
کوړه کهم ، قوربانی پټیکه م ؟

فه رمووی : (نه خیر، به لام له مووت ده گریت [سهرت ده تاشی والله اعلم]، وه
نینۆکه کانت ده که ی، وه به رت ده تاشی، وه سمیلت کورت ده که یه وه،
تائه وه ته واوی قوربانیه که ته) .

۲- وه له عبد اللهی کوړی عمره وه رضي الله عنهما : (کهوا پیغه مبه ر ﷺ
و أبو بکر و عمر نویتزی دوو جه ژنه که یان ده کرد له پیش ووتاردان) .

۴- وه له عبد اللهی کوړی عباسه وه رضي الله عنهما : (کهوا پیغه مبه ر
ﷺ نویتزی جه ژنی بو کردن له لای مالی کثیری کوړی الصلت) .

۵- وه له جابر وه رضي الله عنه فه رمووی : (پیغه مبه رم ﷺ بینی له رۆزی
جه ژن جا ده ستی کرد به نویتزی پیش ووتاردان) .

۶- وه له عبد اللهی کوړی عباسه وه رضي الله عنهما فه رمووی : (ئاماده ی
نویتزی جه ژن بووم له که ل پیغه مبه ر ﷺ، وه له که ل أبو بکر و عمر رضي الله
عنهما جا ده ستیان ده کرد به نویتزی پیش ووتاردان) .

۷ - وه له ابي عبیدهوه مهولای عبد الرحمن کوری عوف، وفهرمووی :
(ئامادهبووم له گه‌ل عمر رضي الله عنه له پۆژی جه‌ژنی قورباندا جا ده‌ستی
کرد به نوێژ پێش ووتاردان، پاشان فهرمووی : بیستم رسول الله ﷺ : (پنگری
ده‌کرد له به‌پۆژوو بوونی نه‌و دوو پۆژه، نه‌مما پۆژی جه‌ژنی په‌مه‌زان، نه‌وا
پۆژوو شکاندنتانه له پۆژوووه‌کانتان وه جه‌ژنیشه بو مسو‌لمانان).

عبد الرحمن ی کوری عوف فهرمووی : (پاشان ئاماده‌بووم له‌گه‌ل
عثمان رضي الله عنه له نوێژی جه‌ژنی په‌مه‌زان له پۆژی جومعه‌دا ده‌ستی کرد
به نوێژ پێش ووتاردان، جا فهرمووی : به‌راستی نه‌و دوو جه‌ژنه کۆبوونه‌ته‌وه
له یه‌ك پۆژدا).

۸ - وه له ابي عبیدهوه ووتی : (ئاماده‌ی جه‌ژن بووم له‌گه‌ل عثمانی کوری
عفان رضي الله عنه جا ده‌ستی کرد به نوێژ پێش ووتاردان، وه فهرمووی :
به‌راستی نه‌وه پۆژیکه دوو جه‌ژن تییدا کۆبووه‌ته‌وه جا نه‌وه‌ی لی‌ره له خه‌لکی
عوالیه مۆله‌تی هه‌یه، وه نه‌وه‌ی پێی خو‌شه بمینیته‌وه با بمینیته‌وه).

: (نه‌وه پۆژیکه دوو جه‌ژن تییدا کۆبووه‌ته‌وه) واته هه‌م پۆژی جومعه‌یه، وه هه‌م
جه‌ژنی په‌مه‌زانه یان قوربان.

وه (ئەوێ لێرە لە خەڵکی عوالیە مۆلەتی هەیه) واتە ئەوێ خەڵکی شوێنیکی دوورە ئەو مۆلەتی هەیه تەنھا نوێژی جەژنە کە بە کۆمەڵ بکات و دوو تەربووەوە بۆ مائ و ئامادەیی و تارە کە نەبێت، واللّٰه اعلم .

۹ - وه له حسن بهوه رحمه الله وتی : (دوو جەژن کۆبوویەووە لەسەر دەمی خەلافەتی ئیمامی علی رضي الله عنه، جا نوێژیکیانی کرد و ئەوی تری نەکرد).

: واتە نوێژیکی بە جەماعەت کرد لە مزگەوت، وه ئەوێ تریانی بە جەماعەت نەکرد، لەوکاتەدا تەنھا لە یەک مزگەوتی گەورە نوێژی جومعە و جەژن کراوە، نەبووایە خەڵکی لە هەموو شوێنیکی شارەکەووە پڕویان بکردایەتە ئەو مزگەوتە، جا قورسە لەسەر خەڵکی لە رۆژێکدا کە هەم جەژن و هەم جومعەیه دوو جار بپۆنە مزگەوت و بگەرێنەووە بۆ مائ، واللّٰه اعلم .

۱۰ - وه له عبد اللهی کورپی سائب بهوه رضي الله عنه ووتی : ئامادەیی جەژن بووم لەگەڵ رسول الله ﷺ جا نوێژی جەژنی بۆ کردین، پاشان فەرمووی : (بێگومان نوێژە کەمان کرد، جا ئەوێ پێی خوشە دابنیشییت بۆ ووتارە کە با دابنیشییت وه ئەوێ پێی خوشە بپروات با بپروات).

۱۱ - وه له عقبه ی کورپی عامری جوهه نیه وه رضي الله عنه ووتی : رسول الله ﷺ فهرمووی : (بهراستی پۆژی عهرهفه، وه پۆژی جهژنی قوربان، وه ئه یام التشریق [پۆژی دووهم و سییه م و چواره می جهژنی قوربان] جهژنی ئیمه یه نه هلی ئیسلام، وه ئه وه پۆژی خواردن و خواردنه وه یه).

۱۲ - وه له عقبه ی کورپی عامره وه رضي الله عنه ووتی : رسول الله ﷺ فهرمووی : (بهراستی پۆژی عهرهفه، وه پۆژی جهژنی قوربان، وه ئه یام التشریق [پۆژی دووهم و سییه م و چواره می جهژنی قوربان] جهژنی ئیمه یه نه هلی ئیسلام، وه ئه وه پۆژی خواردن و خواردنه وه یه).

باب : (۲)

دەربارەى ئەوەى رىوايەتکراوە لەبارەى خوشۆردن بۆ رۆژى جەژنى
رەمەزان

۱۳ - لە نافعەو، كە وا : (عبد الله بن كورى عمر رضي الله عنهما رۆژى
جەژنى رەمەزان خۆى دەشۆرد پيش ئەوەى بچيت بۆ مزگەوت).

۱۴ - لە نافعەو كە وا (عبد الله بن كورى عمر رضي الله عنهما خۆى
دەشۆرد بۆ دوو جەژنەكە، وە دەردەچوو بۆ مزگەوت پيش ئەوەى خواردن
بخوات).

۱۵ - لە جعدى كورى عبد الرحمن وە ووتى : (سائى كورى يزيد بنى
خۆى دەشۆرد پيش ئەوەى دەربچيت بۆ نويزگە).

۱۶ - لە نافعەو كە وا (عبد الله بن كورى عمر رضي الله عنهما خۆى
دەشۆرد و بۆنى خوشى لەخۆى دەدا رۆژى جەژنى رەمەزان).

۱۷ - له سعیدی کوری المسیب ۛ وه رحمه الله ڪه وا ده لیت : (سوننه تی
پوژی جهڙی ۛهه زان سی شته : پوشتن بۆ نوٽرگه ، وه خواردن پیش دهرچوون ،
وه خوشوردن) .

بابی : (۳)

دەربارەى ئەوەى ڕیوايەتکراوە لەبارەى خواردنى شتێک پێش
دەرچوون بۆ نوێژى جەژنى ڕەمەزان

۱۸ - لە سعیدی کۆری المسیب ههوه رحمه الله ووتى : (مسوئمانان
خواردنیاں دەخوارد لە پێش نوێژی جەژنى ڕەمەزان، وه ئاوايان نهدهکرد له
پۆژی جەژنى قوربان).

۱۹ - وه له سعیدی کۆری المسیب ههوه رحمه الله ووتى : (دەرمەچن بۆ نوێژی
جەژنى ڕەمەزان هەتاوهکو شتێک دەخۆن، وه پۆژی جەژنى قوربان خواردن
مەخۆن هەتاوهکو قوربانیهکانتان سەردەبێن).

۲۰ - وه له نافعەوه که وا (عبد اللهی کۆری عمر رضي الله عنهما
نەیدەخوارد و نەیدەخواردەوه پۆژی جەژنى ڕەمەزان هەتاوهکو دەرەچوو بۆ
نوێژگه وه واجب نییه لهسەر خەلکی).

۴۱ - وه له هیشامی کوری عوروه وه رحمهما الله، له باوکیه وه که وا (خواردنی ده خوارد له رۆژی جهژنی رهمهزان پیش نهوهی دهریچیت).

۴۲ - وه له سه عیدی کوری المسیب هوه رحمه الله ووتی : (که وا خه لکی فه رمانیان پیده کرا به خواردن پیش دهرچوون بۆ نوێژی جهژنی رهمهزان).

۴۳ - وه له ئیمامی مالیک هوه رحمه الله ووتی : (خه لکی فه رمانیان پیده کرا به وهی خواردن بخۆن پیش نهوهی دهریچن بۆ نوێژی جهژنی رهمهزان، وه له سه ر نهوه که یستم به خه لکی).

بابی : (٤)

دەربارەى ئەوەى ڕیوایەتکراوە کە وا لە سوننەتە بە پى ڕۆشتن بۆ
نوێژى دوو جەژنەکە

٢٤ - وە لە سەعیدی کورى المسیب ەو ەرحمە اللہ کەوا ووتى :
(سوننەتى ڕۆژى جەژنى ڕەمەزان سى شتە : ڕۆشتن بۆ نوێژگە، وە خواردن پىش
دەرچوون، وە خوشۆردن).

٢٥ - وە لە الزوهرى ەو ەرحمە اللہ ووتى : (کەوا رسول اللہ ﷺ سوارى
هیچ ئازەلێک نەدەبوو بۆ شوێنکەوتنى جەنازە، وە نە لە دەرچوونى بۆ نوێژى
جەژنى قوربان و ڕەمەزان).

بابی : (۵)

دەربارەى کاتى دەرچوون بۆ دوو جەژنەکە

۴۶ - لە محمدى كورپى زيادهوه ووتى : (أبا أُمَامَةَ باهليم رضي الله عنه بينى وه پياوانىك له هاوه لانى رسول الله ﷺ ئەگەر نوێژى بەيانيان كردبا له دوو جەژنەكە بە جەماعەت و ئىمام سەلامى بداباوه، پەلەيان دەکرد له دەرچوون بۆ ئەوهى دابنیشن له نزيك مينبەرەكە).

۴۷ - وه له يزیدی كورپى ئەبو عبیدهوه ووتى : (نوێژى بەيانيم كرد له گەل سَلَمَةُ بن أَكْوَع رضي الله عنه له مزگەوتى رسول الله ﷺ، پاشان دەرچوو و منیش دەرچووم له گەل هەتاوهكو گەيشتینه نوێژگە جا دانىشت منیش دانىشتم له گەل هەتاوهكو ئىمام هات).

۴۸ - وه له مالیک هوه پێى گەيشتووه كه وا (سعيدى كورپى المسيب دەردهچوو بۆ نوێژگە دواى ئەوهى نوێژى بەيانى دەکرد).

۲۹ - وه له ئيمامي مالیک هوه ووتی : (سوننهت وا رۆیشتوووه لای ئیمه له کاتی نوێژی جهژنی په مهزان و قوربان کهوا ئیمام دهرده چیت له ماله کهی به نه ندازهی نهوهی دهگاته نوێژگه و کاتی نوێژه که هاتوووه) .

: نوێژی جهژن کاتیک دهست پیده کات که رۆژ به نه ندازهی رمیک بهرز ببیته وه جا نهوکاته سوننهته ئیمام له ماله کهی بیته دهره وه بۆ نوێژگه، وه نوێژگه (المصلی) نهو شویننهیه که سوننهته هه موو موسوئمانان له دهره وهی شار تییدا کۆببنه وه و نوێژ بکهن پیکه وه .

۳۰ - وه له لیث هوه ووتی : (پرسیار کرا له رهبیعه له بارهی کاتی نوێژی جهژنی په مهزان و قوربان، رهبیعه ووتی : نه گهر رۆژ هه لات نهوا په له کردن تیایندا باشته له دواخستنیان) .

۳۱ - وه له زوهریه وه ووتی : (ئهوان **[هاوه لان و تابیعین]** نوێژی دوو جهژنه کهیان دوا ده خست هه تا وه کو رۆژ هه لده هات به ته واوی) .

۳۲ - وه له یزیدی کوری ئه بو عبیده وه ووتی : (دهرچووم بۆ نهوهی هاوه لیه تی سلمه بن اکوع بکه م رضي الله عنه له رۆژی جهژن جا ئامادهی

نوئژی به یانی بوو له گه‌ل ئیمام له مزگه‌وتی رسول الله ﷺ، پاشان دهرچووین بوو نوئژگه‌).

۲۲ - وه له یزیدی کوپی خمیری الرحبي که‌وا (عبد اللهی کوپی بسر رضي الله عنه دهرچوو له گه‌ل خه‌لکی له پوژی جه‌زنی په‌مه‌زان یان قوربان، جا ئینکاری هیواشی و له‌سه‌رخوپی ئیمامی کرد و فه‌رمووی : ئیمه‌ لی‌ده‌بووینه‌وه له نوئژه‌که‌مان له‌و کاته‌ی ئیستمایندا، وه نه‌وکاته‌ کاتی ته‌سبیحات بوو).

بابی : (۶)

دەربارەى ئەو کەسەى تەكبیرات دەکات لە پۆژى جەژندا کاتیک
دەردەچى بۆ نوێژگە لە پێگادا، وە کاتى بە نىمام دەگات

۲۴ - وە لە نىمامى عمرى كورپى عبد العزيز ەو ووتى : (كە وا
تەكبیراتى دەکرد بە دەرچوونى بۆ ووتار و نوێژ تاوێكو نوێژ دەکات لە پێش
هەردووکیانەو).

بابی : (۷)

دەربارەى ئەوەى تەكبیرات دەكات لە پۆزى جەژن ئەگەر دەرجییت
بۆ نوێژگە لە پێگادا، وە کاتى بە نىمام دەكات

۲۵ - لە نافع ەو، لە عبد اللهى كورپى عمر ەو، رضي الله عنهما كهوا
(ئەو تەكبیراتى دەكرد ئەگەر دەرجووبا بۆ نوێژگە لە پۆزى جەژندا).

۲۶ - لە عبد العزيزى كورپى يحيى ەو، ووتى : (پرسیارم كرد لە عبد الله
ى كورپى نافع، مالك چۆن تەكبیراتى دەكرد؟
ووتى : مالك تەكبیراتى دەكرد كاتىك بهاتبا بۆ نوێژگە هەتاوهكو
نىمام دەهات).

۲۷ - وە لە وليد ەو، ووتى : (پرسیارم كرد لە نىمامى ئەوزاعى و مالكى
كورپى ئەنەس لە تەكبیرات كردن بە ئاشكرا لە دوو جەژنەكە، ووتیان :
بەئى، عبداللهى كورپى عمر تەكبیراتى بە دەنگى بەرز دەكرد هەتاوهكو
نىمام دەردەچوو بۆ نوێژ).

۳۸ - وه له زوهری وه ووتی : (ته کبیرات به دهنگی بهرز بکهن له پۆژی جهژنی په مه زاندا، چونکه پۆژی ته کبیراته).

۳۹ - له نافع وه، له عبد اللهی کورپی عمر وه رضي الله عنهما، ووتی : (دهرده چوو له پۆژی جهژنی په مه زان بۆ نوێژگه جا ته کبیراتی ده کرد به دهنگی بهرز هه تاوه کو ئیمام دههات).

۴۰ - وه له نافع وه ووتی : (عبد اللهی کورپی عمر رضي الله عنهما زه کاتی سه رفیتره ی دهرده کرد پيش نه وهی بچیت بۆ نوێژگه، وه ته کبیراتی ده کرد به ئاشکرا پيش نه وهی بچيته ناو نوێژگه، وه له نوێژگه ش ته کبیراتی ده کرد هه تاوه کو ئیمام دههات بۆ نوێژگه، وه نوێژی نه ده کرد نه له پيشی نوێژی جهژنه کانه وه نه له دوا یانه وه).

۴۱ - وه له نافع وه کهوا عبد اللهی کورپی عمر رضي الله عنهما : (دهرده چوو له مزگه وته وه بۆ نوێژی دوو جهژنه که جا ته کبیراتی ده کرد هه تاوه کو ده گه یشته نوێژگه وه ته کبیراتی ده کرد هه تاوه کو ئیمام دههات).

۴۴ - وه له محمدی کوری إبراهيم وه ووتی : (أبو قتادة رضي الله عنه دهرده چوو بۆ نوێژی جهژن جا ته کبیراتی ده کرد، وه زیکری الله عزوجل ی ده کرد هه تاوه کو ده گه یشته نوێژگه).

۴۵ - وه له نافع وه کهوا عبد اللهی کوری عمر رضي الله عنهما : (ته کبیراتی ده کرد پۆژی جهژن هه تاوه کو ده گه یشته نوێژگه، وه ته کبیراتی ده کرد هه تاوه کو نیمام ده هات).

۴۶ - وه له هیشامی کوری عور وه وه : (کهوا باوکی ته کبیراتی ده کرد پۆژی دوو جهژنه که کاتیک دهرده چوو بۆ نوێژی جهژنی په مه زان و قوربان).

۴۷ - وه له هیشامی کوری عور وه وه : (کهوا باوکی نه گهر برۆیشتبا بۆ نوێژی جهژن ته کبیراتی ده کرد).

۴۸ - وه له محمدی کوری ئیسهحاق وه ووتی : (نافعی کوری جبیر م بینی ته کبیراتی ده کرد پۆژی جهژن وه ده یووت : الله اکبر الله اکبر، نهی خه لکینه ته کبیرات ناکهن؟).

٤٧ - وه له نافع وه، له عبد الله كوري عمر وه رضي الله عنهما :
(كهوا نهو ته كيراتي ده كرد به دهنگي بهرز پوژي جهژن كاتيك پويشتبا بو
نويزگه هه تاوه كو ئيمام دههات جا ته كيراتي ده كرد به ته كيراتي ئيمام).

٤٨ - وه له عثمي كوري نسطاسه وه ووتي : (سه عيدي كوري المسيب
ئاواي ده كرد).

: واته وه كو نه نهري ٤٧

٤٩ - وه له نيراهيمي كوري نشيطه وه ووتي : (به كرى كوري الاشج م
بينى ئاواي ده كرد).

٥٠ - وه له نافع وه، له عبد الله كوري عمر وه رضي الله عنهما : (كهوا
نهو نه گهر ده رچووبا بو نويزي جهژني قوربان و په مهزان ته كيراتي ده كرد).

٥١ - وه له نافع وه، له عبد الله كوري عمر وه رضي الله عنهما : (كهوا
نهو ته كيراتي ده كرد پوژي جهژني په مهزان هه تاوه كو ده گه يشته نويزگه).

۵۲ - وه له ابن ابی ذئبه وه ووتی : (پرسیارم کرد له ابن شهاب الزهري له باره ی ته کبیرات کردن له شهوی جهژنی په مهزان جا ووتی : ته کبیرات پوژی جهژنی په مهزانه، وه وازیهینا له شهوی جهژنی په مهزان).

۵۳ - وه له زوهریه وه ووتی : (خه لکی ته کبیراتیان ده کرد کاتیک که له ماله کانیان دهرده چوون هه تاوه کو ده که یشتنه نوڅرگه، هه تاوه کو نیمام دهرده چوو، جا کاتیک نیمام دهرده چوو نهوا بیدهنگ ده بوون، جا نه کهر ته کبیراتی کردبا نهوا ته کبیراتیان ده کرد).

۵۴ - وه له عبد الله ی کوری هیشامه وه کهوا : (نهو گوئی له ته کبیراتی عمر ی کوری خطاب رضي الله عنه ده بوو وه نهو دهرپوشت له کو لانه که وه، وه نیمامی عمر دهرپوشت له کو تای پوژی جهژن).

۵۵ - وه له یزیدی کوری باوکی زیاده وه ووتی : (کهوا ئیبراهیم و عبد الرحمن ی کوری أبي لیلی و سعیدی کوری جبیر نه کهر هاتبان بو نوڅری جهژن ته کبیراتیان ده کرد له پڅگادا، جا کاتیک ده که یشتن داده نیشتن، وه هیچ نوڅرکیان نه ده کرد نه له پشی نه له پاشی).

۵۶ - وه له یزیدی کوری باوکی زیاده وه ووتی : (عبد الرحمن ی کوری أبي لیلی و مجاهد و سعیدی کوری جبیرم بینی یان دوو لهو سیان، وه

ئەوانەى بينيومانن له فهقهه كائى خه لكى له ده رۆژه كه ده يانوت : الله
أكبر، الله أكبر، لا اله الا الله، الله أكبر، الله أكبر والله الحمد).

۵۷ - وه له یزیدی کورپی باوکی زیاده وه ووتی : (دهرچووم له گه ل عبد
الرحمن ی کورپی أبي لیلی و سعیدی کورپی جبر رۆژی جه ژنی په مه زان بو
الجبانه، جا ته کبیراتیان ده کرد و فه رمانیان به ئەوانه ی چوار ده وریشیان
ده کرد که وا ته کبیرات بکه ن).

۵۸ - وه له باوکی عبد الرحمن وه ووتی : (له جه ژنی په مه زاندا زۆر توندتر
بوون له جه ژنی قوربان .

وکیع ووتی : واتا له ته کبیرات کردن .

محمدی کورپی سعدون ووتی : ئەوه له بهر ئەوه یه الله تعالى ده فه رموی :
﴿وَلْيُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلْيُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَنَكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [البقرة : ۱۸۵] .

۵۹ - وه له جریر وه ووتی : (هیچ شتی کم له جعفری کورپی محمد
نه بیستوه، جگه له وه ی ئەوم بینى له گه ل عبد الله ی کورپی حسن
ته کبیراتیان ده کرد له رۆژی جه ژن، وه دهنگیان به رزتر بوو به سه ر دهنگی
خه لکیه وه).

۶۰ - وه له جرير به وه ووتى : (عبد اللهى كورى حسن و جعفرى كورى محمد بينى ته كيراتيان ده كرد له رۆژى جهژن، وه عبد اللهى كورى حسن دهنگى به رزتر بوو به سهر دهنگى خه لكيبه وه).

۶۱ - وه له عبید اللهى كورى كثره وه كهوا (زاڤان دهرده چوو له رۆژى جهژن به ناو كوّلانه كاندا دهرۆيشت و ته كيراتى ده كرد و زيكرى الله عزوجل ده كرد هه تا ده كه يشته نويزكه و الجبانه).

بابی : (۸)

دەربارەى ئەوەى رىوايەتکراوە کە وا پيغەمبەر ﷺ و أبو بكر و عمر
رضي الله عنهما نوێژى جهژنيان دەکرد پيش ووتاردان

٦٢ - له نافعەو، له عبد اللهى كورپى عمر ەو، رضي الله عنهما كەوا
(پيغەمبەر ﷺ، وە أبو بكر و عمر رضي الله عنهما نوێژى جهژنيان دەکرد
پيش ووتاردان).

٦٣ - وە له عبد اللهى كورپى عمر ەو، رضي الله عنهما له پيغەمبەرەو
(له رۆژى جهژنى رەمهزان و قوربان پمىكى له بەردهميدا جيگير كردبوو
بەو ئاراستەو نوێژى دەکرد، وە ووتارى دەدا له دواى نوێژەكە).

٦٤ - وە له ابن شەبابەو كەوا (پيغەمبەر ﷺ نوێژى جهژنى رەمهزان و
قوربانى دەکرد پيش ووتاردان).

٦٥ - وه له مالیک له وه کهوا پئی گه یشتوو کهوا : (أبو بکری الصدیق و عمری کوری خطاب رضي الله عنهما به و شیوهیان ده کرد).

٦٦ - وه له نه بو عبیده وه مه ولای ابن ازهر کهوا ووتی : (ئامادهی نویژی جهژن بووم له گه ل عمری کوری خطاب رضي الله عنه جا هات و نویژی جهژنی کرد، پاشان رۆیشت ووتاری دا، جا فهرمووی : بئگومان نه و دوو رۆژه پیغه مبه ر **رنگری کردوو له به رۆزووبوون تیایاندا، رۆژی شکاندنی رۆزووه کانتان [جهژنی ره مه زان]**، وه کوئا رۆژ که تیایدا له سه ربړاوه کانتان ده خوون **[جهژنی قوربان]** .

نه بو عبید ووتی : پاشان ئامادهی نویژی جهژن بووم له گه ل عثمان ی کوری عفان رضي الله عنه جا هات و نویژی جهژنی کرد، پاشان رۆیشت ووتاری دا .

جا فهرمووی : بئگومان کووبوو ته وه بۆتان له مړودا دوو جهژن جا هه ریه کیك له خه لکی ده ورووبه ر پئی خو شه بمینیته وه بۆ نویژی ههینی نه و با چاوه رپئ بکات، وه نه وه شی پئی خو شه بگه رپته وه نه و رپگه م پئی دا **[واته ده توان نویژی ههینییه که نه کات والله اعلم]** .

ئەبو عبید ووتی : پاشان ئامادەى نوێژى جەژن بووم لەگەڵ علي كورى
أبو طالب رضي الله عنه، وه عثمانى كورى عفان رضي الله عنه له ماله كەى
خۆیدا دەورە درابوو، جا هات و نوێژى جەژنى كرد، پاشان پۆشت ووتارى دا).

٦٧ - وه له ئەبو عبیدەوه ووتی : ئامادەى نوێژى جەژن بووم لەگەڵ عمرى
كورى خطاب رضي الله عنه جا دەستى كرد به نوێژ پێش ووتاردان، پاشان
پۆشت ووتارى دا بۆ خەلکى ، جا فەرمووی : بێگومان پێغەمبەر ﷺ پێگى
کردوو له به پۆژووبوونى ئەم دوو پۆژه وه فەرمووی : پۆژى جەژنى پەمەزان
شکاندن پۆژووه کانتانە، وه ئەمما پۆژى جەژنى قوربان ئەوا له
سەرپراوه کانتان بخۆن .

پاشان ئامادەى نوێژى جەژن بووم لەگەڵ عثمانى كورى عفان رضي
الله عنه جا دەستى كرد به نوێژ پێش ووتاردان، وه فەرمووی : بێگومان
كۆبوو تهوه بۆتان لەمرۆدا دوو جەژن جا هەریه كێك له خەلکى
دەورووبەرە ئەوا پێگەماندا بپروات، وه ئەوهى پێى خۆشه بمرێت تهوه بۆ نوێژى
هەینی ئەوا با بمرێت تهوه .

وه ئامادەى نوێژى جەژن بووم لەگەڵ علي كورى أبو طالب رضي الله
عنه، جا دەستى كرد به نوێژ پێش ووتاردان .

٦٨ - وه له نهبو عبیده وه مه ولای عبد الرحمن کوری عوف کهوا ووتی : (ئامادهی نویتزی جهژنی قوربان بووم له گه ل عمری کوری خطاب رضي الله عنه جا هات دواي نه وهی خه لکی کۆبوونه وه، جا دهستی کرد به نویتز پيش ووتاردان، پاشان ههستا و سوپاس و ستایشی الله عزوجل ی کرد به وهی که شایه نیه تی، پاشان فهرمووی : أَمَا بعد بیگومان، من بیستم رسول الله ﷺ پئگری ده کرد له به پۆژوو بوونی ئەم دوو پۆژه : پۆژی جهژنی په مهزان و جهژنی قوربان، ئەمما پۆژی جهژنی په مهزان ئەوا شکاندنی پۆژوو هه کانتانه وه جهژنه بۆ مسوڵمانان، وه ئەمما پۆژی جهژنی قوربان ئەوا له سه رپراوه کانتان بخۆن .

نهبو عبید ووتی : پاشان ئامادهی نویتزی جهژنی په مهزان بووم له گه ل عثمان ی کوری عفان رضي الله عنه، جا هات دواي نه وهی خه لکی کۆبوونه وه، جا دهستی کرد به نویتز پيش ووتاردان، پاشان ههستا و سوپاس و ستایشی الله عزوجل ی کرد به وهی که شایه نیه تی ههتا ئیره متفق بوون، پاشان فهرمووی : أَمَا بعد، بیگومان ئەم پۆ پۆژی جهژنی قوربان و پۆژی ههینیشه، وه ئەوانه دوو جهژن کۆبووه نه ته وه بۆ مسوڵمانان له یهك پۆژدا، جا هه ریه کیک له خه لکی ده وره و بهر پئی خۆشه زوو بگه رپته وه بۆ ناو خیزانه کهی ئەوا پئگه مدا بروات، وه نه وهی پئی خۆشه به مینیتته وه بۆ نویتزی ههینی ئەوا با به مینیتته وه).

٦٩ - وه له نه بو عبیده وه مه ولای عبد الرحمن کوری عوف کهوا (عمری کوری خطاب ی رضي الله عنه بینی که جهژنی قوربان بوو جا دهستی کرد به نوێژ پێش ووتاردان، پاشان ههستا دواي نهوهی نوێژی کرد، سوپاس و ستایشی الله تعالی ی کرد بهوهی که شایه نیه تی، پاشان فهرمووی : أما بعد بیکومان، بیکومان رسول الله ﷺ ږنگری کردووه له به ږوژووبوونی نه م دوو ږوژه : ږوژی جهژنی ږه مه زان و جهژنی قوربان، جا له سه ربړاوه کانتان بخون .

وه نه بو عبید ووتی : پاشان نامادهی نوێژی جهژنی ږه مه زان بووم له گه ل عثمان ی کوری عفان رضي الله عنه له سه رده می خه لافه ته که ی، جا دهستی کرد به نوێژ پێش ووتاردان، پاشان ههستا و سوپاس و ستایشی الله تعالی ی کرد بهوهی که شایه نیه تی، پاشان فهرمووی : أما بعد، بیکومان نه مږو ږوژی جهژنی ږه مه زانه و ږوژی هه ینیشه، وه نه وانه دوو جهژنن کۆبوونه ته وه بۆمسولمانان له یه ک ږوژدا، جا هه ربه کیک له خه لکی ده ورووبه ر پێی خو شه بمینیته وه تا له گه ل ئیمه نامادهی نوێژی هه ینی بیت، وه نه وه ی پێیخو شه زوو بگه ریته وه بۆ ناو خیزانه که ی نه وا ږنگه مدا بړوات).

٧٠ - وه له عبد الله ی کوری عمر ه وه رضي الله عنهما ووتی : بیستم رسول الله ﷺ فهرمووی : (لیی بخون تا سی ږوژان).

۷۱ - وه له نه بو عبیده وه مه ولای عبد الرحمن ی کوری عوف رضي الله عنه کهوا ووتی : (ئاماده ی نوێژی جه ژنی قوربان بووم له گه ل عمری کوری خطاب رضي الله عنه، دهستی کرد به نوێژ پيش ووتاردان، پاشان ووتی بیستم رسول الله ﷺ فهرمووی : پێگري ده کرد له به پۆژوو بوونی ئەم دوو پۆژه، ئەمما پۆژی جه ژنی په مه زان نهوا شکاندن پۆژوو هه کانتانه وه جه ژنه بو مسولمانان، وه ئەمما پۆژی جه ژنی قوربان نهوا له سه برپاوه کانتان بخۆن).

نه بو عبید ووتی : پاشان ئاماده ی نوێژی جه ژنی په مه زان بووم له گه ل عثمان ی کوری عفان رضي الله عنه له پۆژی ههینی، دهستی کرد به نوێژ پيش ووتاردان، پاشان فهرمووی : بێگومان نهوانه دوو جه ژنن کۆبوونه ته وه له یه ک پۆژدا، جا هه ریه کی که له خه لکی ده ور و به ر پێ خۆشه بمینیت ته وه له گه لمان تا ئاماده ی نوێژی ههینی بیت با بیکات، وه نه وه ی پێ خۆشه زوو بگه ریت ته وه بو ناو خیزانه که ی نهوا پێگه مدا برپوات، با بیکات).

۷۲ - وه له نه بو عبیده وه مه ولای عبد الرحمن ی کوری عوف کهوا ووتی : ئاماده ی نوێژی جه ژن بووم له گه ل عمری کوری خطاب رضي الله عنه، جا فه ور مووده که ی گێپرایه وه هاوشی وه ی فه رمووده ی یزیدی کوری زریع له معمر ه وه هه تا وه کو ووت ته که ی : وه نه وه ی ده یه وێ ئاماده ی نوێژی ههینی بیت له گه لمان با ئاماده بیت.

پاشان ئەبو عبید ووتی : پاشان ئامادەى نوێژى جەژن بووم لەگەڵ علي كورپى ئەبو طالب رضي الله عنه، جا نوێژى كرد پيش ئەوەى ووتار بدات بەبى بانگ و بى قامەت، پاشان ووتارىدا، جا فەرمووی : ئەى خەلکینە بێگومان رسول الله ﷺ ڕنگرى کردوو ئەوەى لە سەربراوەكانتان بخۆن دواى سى رۆژ جا لى مەخۆن دواى ئەوە).

٧٣ - وه له ئەبو عبیدەووە مەولای عبد الرحمن كورپى عوف رضي الله عنه ووتی : (دوو جەژن كۆبوونەووە لە خەلافەتى عثمان كورپى عفان رضي الله عنه، جا ئیمامى عثمان رضي الله عنه فەرمووی : ئەوەى پى خوشە لە خەلکی دەورووبەر كەوا ئامادەى نوێژى هەینی بێت لەگەڵمان با ئامادەبێت، وه ئەوەى پى خوشە كەوا برواتەووە با بروات).

وه ئامادەبووم لەگەڵ ئیمامى علي رضي الله عنه بۆ نوێژى جەژن لە كاتێكدا ئیمامى عثمان دەورەى مائەكەى درابوو، جا ئیمامى علي رضي الله عنه فەرمووی : رسول الله ﷺ فەرمووی : **حەلال نیه بۆ مسوڵمان كەوا لە سەربراوەكەى بخوات لەدواى سى رۆژ.**

٧٤ - وه له ئەبو عبیدەووە مەولای بنى أضر ووتی : ئامادەى نوێژى جەژن بووم لەگەڵ عمر كورپى خطاب رضي الله عنه، جا دەستى كرد بە نوێژ پيش ئەوەى ووتارىدات، پاشان ووتارىدا و فەرمووی : بێگومان رسول الله ﷺ

پڻگري ڪردووه له به پڙووبووني ئەم دوو جهڙنه، ئەمما يەكەميان پڙي
شڪاندي پڙووهكانتانه، وه ئەمما جهڙنهڪەيترتان پڙيڪە تييدا له
سەرپر اووهكانتانه دەخۆن .

ئەبو عبید ووتی : پاشان ئامادەي نوێزي جهڙن بووم لەگەڵ عثمان ی
کورپی عفان رضي الله عنه، پڙي هەینی بوو جا نوێزي ڪرد پيش ئەوهی
ووتاریدات، پاشان ووتاریدا بۆ خەلکی و فەرمووی : بێگومان ئەمە پڙيڪە
دوو جهڙن ڪۆبووهتەوه بۆتان، جا هەریەکیک له خەلکی دەورووبەر پي
خۆشە چاوهرپي نوێزي هەینی بکات با چاوهرپي بکات، وه ئەوهی پيخۆشە زوو
بگەریتەوه بۆ ناو خیزانهکەي ئەوا با بگەریتەوه بێگومان پڻگەمدا بروات .

ئەبو عبید ووتی : پاشان ئامادەبووم لەگەڵ ئیمامی علي رضي الله عنه بۆ
نوێزي جهڙن له کاتیکیدا ئیمامی عثمان رضي الله عنه دەورەي مائەکەي
درابوو، جا نوێزي ڪرد پيش ئەوهی ووتار بکات، پاشان فەرمووی : ئەي
خەلکینە بێگومان رسول الله ﷺ پڻگري لیکردوون له سەرپر اووهكانتانه
بخۆن له سەر ووی سي پڙ جا لي مەخۆن لەدوای ئەو سي پڙه).

٧٥ - وه له ئەبو عبیدەوه مەولای بنی أضر ووتی : (ئامادەي نوێزي جهڙن
بووم لەگەڵ عمر ی کورپی خطاب رضي الله عنه، جا دەستی ڪرد به نوێز
پيش ئەوهی ووتاریدات، پاشان ووتاریدا و فەرمووی : بێگومان رسول الله ﷺ
پڻگري ڪردووه له به پڙووبووني ئەم دوو جهڙنه، ئەمما يەكەميان پڙي

شکاندن رۆژوو وە کانتانە، وە ئەمما جەژنە کە یەرتان رۆژیکە تییدا لە سەرپراوە کانتان دەخۆن .

ئەبو عبید ووتی : پاشان ئامادە ی نوێژی جەژن بووم لە گەڵ عثمان ی کور ی عفان رضي الله عنه، رۆژی هەینی بوو جا نوێژی کرد پێش ئەو ی ووتاریدات، پاشان ووتاریدا بۆ خەڵکی و فەرمووی : بێگومان ئەمە رۆژیکە دوو جەژن کۆبوو وەتەو بۆتان، جا هەریەکە لە خەڵکی دەورووبەر پێی خۆشە چاوەڕێ نوێژی هەینی بکات با چاوەڕێ بکات، وە ئەو ی پێیخۆشە زوو بگەرێتەو بۆ ناو خێزانە کە ی ئەوا بابگەرێتەو بێگومان پێگەمدا بروات .

ئەبو عبید ووتی : پاشان ئامادە بووم لە گەڵ ئیمامی علي رضي الله عنه بۆ نوێژی جەژن لە کاتی کدا ئیمامی عثمان رضي الله عنه دەورە ی ماله کە ی درابوو، جا نوێژی کرد پێش ئەو ی ووتار بدات، پاشان فەرمووی : ئە ی خەڵکینە بێگومان رسول الله ﷺ پێگەری لێکردوون لە سەرپراوە کانتان بخۆن لە سەر ووی سێ رۆژ) .

٧٦- لە عبد الله ی کور ی عباس وە رضي الله عنهما فەرمووی : (ئامادە ی نوێژی جەژن بووم لە گەڵ رسول الله ﷺ، وە لە گەڵ ئەبو بکر، وە لە گەڵ عمر رضي الله عنهما جا دەستیان کرد بە نوێژ پێش ووتاردان) .

۷۷ - له عبد الله بن كوري عباس له وه رضي الله عنهما فهرمووی : (ئامادهی نوێژی جهژن بووم له گهڵ رسول الله ﷺ، وه له گهڵ نه بو بكر و عمر و عثمان رضي الله عنهم جا هه موویان دهستیان كرد به نوێژ پێش ووتاردان).

۷۸ - وه له عبد الله بن كوري عباس له وه رضي الله عنهما كهوا (پێغه مبه ر ﷺ نوێژی جهژنی بو كردن له لای مائی كثری كوری الصلت، جا نوێژی كرد پێش نه وهی ووتار بدات، وه باسی ههچ بانگ و قامه تیكی نه كرد. وه نه گهر نزیكیم نه بوایه له و نه مده بینی له بهر به چوو كیم).

۷۹ - وه له عبد الله بن كوري عباس له وه رضي الله عنهما فهرمووی : (شایه تی ده ده م كهوا رسول الله ﷺ نوێژی كرد پێش ووتاردان جا وا ههستی كرد كه دهنگی نه گه یشتوو به ئافره تان، جا هاتن بو لای و هانیدان له سه ر به خشین و خێركردن نافرته تی وا هه بوو گواره و مستیله كه ی ده به خشی، وه بیلالیش ده یخسته ناو پۆشا كه كه یه وه).

ووتی : جا دابه شیكرد به سه ر هه ژارانی مسوڵمانانه وه).

۸۰ - وه له عبد الله بن كوري عباس له وه رضي الله عنهما فهرمووی : (شایه تی ده ده م كهوا رسول الله ﷺ نوێژی كرد پێش ووتاردان جا وا ی بینی كه ئافره تان ووتاره كه یان نه بیستوو، جا چوو بو لایان و بیلالیشی له گهڵ

بوو، بیری خستنه وه و ئامۆژگاریکردن و فهرمانی پێکردن كهوا ببه خشن له پیناو الله تعالى، تا وایلهات گواره و مستیله کانیان دهخسته ناو پۆشاکی بیلاله وه رضي الله عنه).

٨١ - وه له عبد اللهی کورپی عباس وه رضي الله عنهما فهرمووی : (شایهتی دهدهم كهوا رسول الله ﷺ نوێزی کرد پێش ووتاردان، پاشان ووتاریدا جا وای بینی كه ئافرهتان ووتاره كه یان نه بیستوهه، جا چوو بۆ لایان و بیلالیشی له گهڵ بوو جله كهی بڵاو كردبووه وه، جا ئامۆژگاریکردن و فهرمانی پێکردن كهوا ببه خشن له پیناو الله تعالى، تا وایلهات ئافرهت فرپی دهدا وه ئه یوب ئاماژهی کرد بۆ گوێ و ملی).

٨٢ - وه له عبد اللهی کورپی عباس وه رضي الله عنهما فهرمووی : (شایهتی دهدهم كهوا رسول الله ﷺ نوێزی کرد پێش ووتاردان جا وای بینی كه ئافرهتان ووتاره كه یان نه بیستوهه، جا چوو بۆ لایان و الله عزوجل ی بیر خستنه وه و ئامۆژگاریکردن و فهرمانی پێکردن كهوا ببه خشن له پیناو الله تعالى، وه بیلالیش پۆشاكه كهی بڵاو كردبووه وه، تا وایلهات ئافرهت گواره و مستیله کانیان فرێده دایه ناو پۆشاکی بیلاله وه رضي الله عنه).

محمدی کورپی سعودن ووتی : الخرص : گواره ی دهنگۆله).

۸۲ - وه له عطاء كهوا شايه تيدا بؤ عبد اللهى كورى عباس رضي الله عنهما وه عبد اللهى كورى عباس يش شايه تيدا بؤ رسول الله ﷺ كهوا (نوڙى كرد له رۆژى جهژن پاشان ووتاريدا بؤ ئافرهتان، پاشان فهرماني پيكردن به خير كردن جا ئەوانيش فرپيان دەدا [ئەو زيرپانهى كه ده يانبه خشي فرپيان دەدا بؤ ناو پوڭشاكيك].

۸۴ - له جابري كورى عبد الله وه رضي الله عنهما ووتى : (رسول الله ﷺ رۆژى جهژنى رهمه زان دهستی ده كرد به نوڙ پيش ووتاردان، پاشان ووتاريدا بؤ خه لکی، جا کاتيک ته و او بوو له ووتاردان هات بؤ لای ئافرهتان و بیری خستنه وه وه ئەو خۆی دابوو وه سهر دهستی بيلال رضي الله عنه وه بيلاليش جله كهی فراوان كردبوو ئافرهتان سه دهقه كانيان ده خسته ناوی).

۸۵ - وه له عطاء له عبد اللهى كورى عباس وه رضي الله عنهما فهرموى : (پيغه مبهرم ﷺ بينى وه ئەبو بكر و عمر يش رضي الله عنهما نوڙيان ده كرد پيش ووتاردان له ههر دوو جهژنه كه).

وه به هه مان شيوه له عطاء له جابره وه رضي الله عنه فهرموى : نوڙى جهژنم كرد له گه ل رسول الله ﷺ پيش ووتاردان .

علي كورى نصر ووتى : هه موويان رپوايه تيان كردوو وه له عبد اللهى كورى عباس و جابره وه رضي الله عنهم).

۸۶ - وه له جابر هوه رضي الله عنه فهرمووی : (ئامادهی نوێژی جهژن بووم له گه‌ڵ رسول الله ﷺ جا دهستی کرد به نوێژ پێش ووتاردان به‌بێ بانگ و قامه‌ت).

۸۷ - وه له جابر هوه رضي الله عنه فهرمووی : (ئامادهی نوێژی جهژن بووم له گه‌ڵ رسول الله ﷺ جا دهستی کرد به نوێژ پێش ووتاردان به‌بێ بانگ و قامه‌ت).

۸۸ - وه له جابری کوری عبد الله رضي الله عنهما كه‌وا (نوێژی جهژنی کرد له گه‌ڵ رسول الله ﷺ به‌بێ بانگ و قامه‌ت دهستی کرد به نوێژ پێش ووتاردان وه نه‌و خۆی دابوو ه سهر بیلال، پاشان چوو ه لای ئافره‌ته‌کان، جا ئامۆژگاری کردن و بیرى خستنه‌وه و فهرمووی : به‌پاستی ئێوه زۆربه‌ی سووته‌مه‌نی ئاگرن.

ئافره‌تێك له‌وان له ئافره‌ته‌کانی دواوه هه‌ستایه‌وه، ووتی : بۆچی نه‌ی رسول الله ﷺ؟

فهرمووی : ئێوه زۆر گله‌یی و سکا‌لا ده‌که‌ن ، وه کوفرانه‌ی نيعمه‌ت ده‌که‌ن [واته پیاوه‌کانیان گه‌ریه‌ك هه‌له بکات هه‌موو باشیه‌کانی له‌به‌رچاو نامێنیت].

فهرمووی : جا ئافرهته کان ملوانکه و ههنگوستيله کانیان له بهر ده کردهوه، ده یانبه خشی و ده یاندا به بیلال رضي الله عنه).

۸۹ - وه له جابره وه رضي الله عنه فهرمووی : (ئاماده ی نوێژێ جهژن بووم له گه ل رسول الله ﷺ له رۆژێ جهژن جا دهستی کرد به نوێژ پێش ووتاردان به بێ بانگ و قامهت، ههستاوه و خۆی دابوو هه سا بهر بیلال، جا سوپاس و ستایشی الله عزوجل ی کرد، وه ئامۆژگاری ئافرهتانی کرد و بیری خستنه وه و فهرمانی پێکردن به ترسان له الله تعالی، وه فهرمووی : **ببه خشن** .

وه باسی شتیك له سزای دۆزهخی کرد، ئافرهتیك له دواوه ی ئافرهته کان، كه پروومه تی رهش بوو، هه ستایه وه و ووتی : ئه ی رسول الله ﷺ، بۆچی ؟

فهرمووی : له بهر ئه وه ی ئیوه زۆر گله یی و سکا لا ده كه ن و كو فرانه ی نيعمهت ده كه ن .

فهرمووی : جا ئافرهته کان زێر و گواره و مستيله کانیان له خۆیان ده کردهوه و ده یانبه خشی و ده یانخسته ناو پۆشاکی بیلاله وه رضي الله عنه).

۹۰ - وه له زیاد ی کوپی علاقه و عبد الملك کوپی عمیره وه : كه وا (المغيرة ی کوپی شوعبه رضي الله عنه رۆژێ جهژن نوێژێ کرد، پاشان ووتاریدا له سه ر ووشتره که ی).

۹۱ - وه له نهبي سعيدى الخدرية وه ضي الله عنه فهرمووى : (رسول الله ﷺ) رۆژى جهژن ووتارى بۆ داين له سهر سواريه كهى).

۹۲ - وه له ئيمامى شه عبييه وه ووتى : (المغيرة بن كورى شوعبه م بينى نويزى جهژنى بۆ كردين له رۆژى جهژن، ووتاريدا دواى نه وهى نويزى كرد، به شيويه ك زورباش).

۹۳ - وه له جابري كورى عبد الله رضي الله عنهما فهرمووى : (رسول الله ﷺ) نويزى جهژنى بۆ كردين پيش ووتاردان به بن بانگ و قامهت).

بابی : (۹)

دەربارەى ئەوەى رىوايەتکراوە لە تەكبیرەى ئیمام لە نوێژى جەژندا،
وہ چەند اللہ اکبر دەکات

۹۴ - لە دایکى ئیماندارانەوہ عائشە رضي الله عنها کە وا (رسول الله ﷺ) تەكبیراتی دەکرد لە نوێژى جەژنى رەمەزان و قوربان لە رڤعاتى يەكەمدا حەوت اللہ اکبر، وہ لە دووہمدا پینج اللہ اکبر).

۹۵ - وہ لە حفصى كورى عمرى كورى سعد القرظى كەوا (باوكى و مامەكانى هەواڤیان پێداوە لە باوكیەوہ وہ القرظ بانگبێژى ئەهلى قباء بووہ جا ئیمامى عمر رضي الله عنه گواستوو يەتيەوہ کردوو يەتى بە بانگبێژ : كەوا سوننەت وایە لە نوێژى جەژنى قوربان و رەمەزان ئیمام حەوت اللہ اکبر بکات لە رڤعاتى يەكەم پێش خویندنهوہى سورەتى فاتيحە، وہ پینج اللہ اکبر دەکات لە رڤعاتى دووہمدا پێش خویندنهوہى سورەتى فاتيحە).

۹۶ - وه ابن شهابه وه ووتی : (سوننه تی ته کبیرات له نویژی جه ژنی قوربان و ږمه زان نه وه یه که جهوت الله اکبر بکړی له ږکعاتی یه که مدا، پاشان فاتیه ده خوینی له که ل سورته تی که له المفصل ده خوینی تی، وه پینج الله اکبر ده کات له ږکعاتی دوو مدا پیش خویندنه وهی قورئان، پاشان فاتیه ده خوینی له که ل سورته تی که له المفصل).

المفصل : به هوی نه وهی بسمله ده خرتنه نیوان سورته کان، یانی که سورته که ی ته واکرد دیته دواي نه و، بویه ش پتی دهوتری (المفصل).

جا المفصل سی جوری هیه :

طوال المفصل : المفصل ی درتړ : له سورته تی ق تاوه کو جزء عم .

الأوساط المفصل : له جزء عم تاوه کو سورته تی الضعی .

قصار المفصل : له سورته تی الضعی تاوه کو سورته تی الناس .

والله تعالى أعلم .

۹۷ - وه له وه لیدی کورپی مسلمة وه ووتی : (به نه وزاعیم ووت، چهند ته کبیرات ده کړی له نویژی جه ژندا؟

وتی : جهوت و پینج .

بیستم زهري دهیوت : بیگومان سوننهت واهاتوو له نویژی جهژندا،
كهوا جهوت الله أكبر بكری له ركعاتی یهكهمددا پاشان قورئان
دهخوینیت، پاشان الله أكبر دهكات جا ركوع دهبات، پاشان سوجده
دهبات، پاشان ههئدهستیتتهوه جا پینج الله أكبر دهكات، پاشان قورئان
دهخوینتی جا الله أكبر دهكات و سوجده دهبات).

۹۸ - وه ابن شهابهوه ووتی : (لهبارهی تهکبیرات له نویژی جهژنی قوربان
و رهمهزان : دهست پیدهكات جا جهوت الله أكبر دهكات له ركاعهتی
یهكهمددا، پاشان سورهتیک له المفصل دهخوینتی، پاشان پینج الله أكبر
دهكات له ركعاتی دووهمددا، پاشان سورهتیک له المفصل دهخوینتی).

۹۹ - له نافعیهوه، كهوا بیستووویهتی له أبو هريرة رضي الله عنه : (الله
أكبر دهكری له نویژی جهژنی رهمهزان و قوربان له سوجدهی یهكهم
[مه بهست پیتی ركعاتی یهكهمه والله اعلم]، جهوت جار و له دووهم پینج جار).

۱۰۰ - له نافعیهوه ووتی : (ئامادهی نویژی جهژنی قوربان و رهمهزان بووم
له گهّل أبو هريرة رضي الله عنه : جا الله أكبری کرد له ركعاتی یهكهم جهوت
جار پینج قورئان خویندنهوه وه له ركعاتی دووهم پینج جار پینج قورئان
خویندنهوه).

۱۰۱ - وه له نافعوه، كهوا (أبو هريرة رضي الله عنه مروي كوري حكم له دوايه وه بوو : جا نويزي ههردوو جهژنه كهى بو كردن جا كهوت الله اكبرى كرد له پكاعه تى يه كه مدا، پاشان قورئانى خويند و الله اكبرى كرد، پاشان ههستا و جا پينج الله اكبرى كرد، پاشان قورئانى خويند و الله اكبرى كرد).

۱۰۲ - وه له نافعوه ووتى : (نويزي جهژنم كرد له دواى أبو هريرة رضي الله عنه، جا كهوت الله اكبرى كرد له پكعاتى يه كه مدا وه له پكعاتى دووهم پينج جار هه موويان پيش قورئان خويندنه وه).

۱۰۳ - وه له نافعوه، له أبو هريره وه رضي الله عنه كهوا (ئه بو هريره رضي الله عنه دوازه الله اكبرى ده كرد له دوو جهژنه كه كهوتيان له پكعاتى يه كه مدا وه پينجيان له پكعاتى دووهم هه موويان پيش قورئان خويندنه وه).

۱۰۴ - له نافعوه، كهوا بيستوو يه تى له أبو هريرة رضي الله عنه : (الله اكبر ده كرى له نويزي جهژنى په مهزان و قوربان له سوجدهى يه كه م، كهوت جار و له دووهم پينج جار).

۱۰۵ - وه له نه بو یونس هوه ووتی : (أبو هريره م بينی ته کبیراتی ده کرد له نوڙی جه ژنی په مه زان و قوربان، له پکعاتی یه کهم حهوت جار و له دووهم پینج جار).

۱۰۶ - وه له عمری کوری عبد العزیزه وه کهوا (نهو ته کبیراتی ده کرد له نوڙی جه ژنی په مه زان و قوربان حهوت و پینج، دهستی ده کرد به ته کبیر کردن پیش خویندنه وهی فاتحه له هه ردوو پکاعه ته که).

۱۰۷ - وه له حریره وه ووتی : (نوڙی دوو جه ژنه کهم کرد له کهل عمری کوری عبد العزیز : ته کبیراتی ده کرد له نیویاندا حهوت الله اکبر له پکعاتی یه کهم و پینجیش له کوټای دهستی پیده کرد جا الله اکبری ده کرد، پاشان قورنانی ده خوینده وه و پکوعی ده برد، پاشان هه لده ستا و جا الله اکبری ده کرد، پاشان قورنانی ده خوینده وه و پکوعی ده برد).

۱۰۸ - له ثابتی کوری قیسه وه ووتی : (بیستم عمری کوری عبد العزیز : ته کبیراتی ده کرد له نوڙی دوو جه ژنه که، حهوت الله اکبر له پکعاتی یه کهم و پینجیش له کوټای).

۱۰۹ - له وهیب هوه بوی گیراینه وه عبید اللهی کوری عمر ووتی : (نه میری نه میره کان نوڙی بو کردین له پوژی جه ژن، جا ناوړی داوه بولای عبید اللهی

کوپری عمر جا پرسپاری لی کرد له باره ی ته کبیراته کان جا ووتی : جهوت ته کبیرات بکه له رکعاتی یه کهم و پینجیش له کوئی، وه سورته ی جیاواز بخویننه).

عبید الله ی کوپری عمر ووتی : نه وه سوننه ته لای ئیمه .

وه وهیب ووتی : یحیی ی کوپری سعید ووتی : نه وه سوننه ته لای ئیمه .

۱۱۰ - وه له عبید الله وه ووتی : (نه میریک له خه لکی شام هات بو لمان،

جا کاتیکی ویستی نویر بکات ته کبیراتی لی تیکچوو، جا ناوپی داوه بو لای عبید الله ی کوپری عبد الله ی کوپری عمر رضی الله عنهما، وه منیش له که لی بووم، جا ووتی ته کبیراتی نویری جه زن چونه نه ی عبید الله ؟

ووتی : جهوت ته کبیرات له رکعاتی یه کهم و پینجیش له کوئی .

هاوشیوه ی ووته ی أبو هريرة رضی الله عنه).

۱۱۱ - وه له محمدی کوپری هلاله وه ووتی : (بیستم له فرمانبه ریک که

له سهر مه دینه بوو ریزی جه زن له نویر که دهیووت : بیگومان پیوسته له سهر پیاو که پرسپار له خه لکی شاره که بکات نه کهر سوننه تیکی نه زانی، جا سوننه ته که تان چونه ؟

جا سالم ووتی : جهوت ته کبیرات بکه له رکعاتی یه کهم، وه سورپه تی
سبح اسم ربك الأعلى تیدا بخوینه وه پینج ته کبیرات بکه له کوّتایی).

۱۱۲ - وه له برده وه ووتی : (مکحول له نوپزی دوو جهژنه که : جهوت الله
أكبری ده کرد، پاشان قورئانی ده خوینده وه، پاشان پینج الله اکبری ده کرد
و پاشان قورئانی ده خوینده وه).

۱۱۳ - له ابن شهابه وه ووتی : (سونته له نوپزی جهژنی قوربان و په مه زان
ئه وهیه که ئیمام و ئه وانه ی له دوايه وهن جهوت الله اکبر ده کهن له
رکعاتی یه که مدا پیش قورئان خوینده وه، پاشان فاتحه ده خوینی له که ل
سورپه تیک له المفصل، وه پینج الله اکبر ده کات له رکعاتی دوو مدا پیش
خوینده وهی قورئان، پاشان فاتحه ده خوینی له که ل سورپه تیک له المفصل).

۱۱۴ - وه له عبد الله ی کوری عباس وه ووتی : (ته کبیرات له دوو
جهژنه که سیژدهیه، جهوت و شهش).

۱۱۵ - وه له عطاء له لید الله ی کوری عباسه وه کهوا (ته کبیراتی
ده کرد له نوپزی جهژنی په مه زان سیژده جار).

۱۱۶ - وه له عبد الله ی کوری عباسه وه رضي الله عنهما فه رمووی : (جهوت
الله اکبر ده کری له رکعاتی یه که مدا به الله اکبری ده ست پیکردنه وه،

وه له رکعاتی دووهدا شەش جار بە اللّٰه اکبری چوونە رکوع ھەموویان
پیش قورئان خویندەنەوہ).

۱۱۷ - وه له عبد اللهی کورپی عباس ھوہ رضي الله عنهما فەرمووی :
(تەکبیرات لە نوێژی جەژنی رەمەزان ئەوہیە اللّٰه اکبر دەکات نوێژەکە
دەست پێدەکات، پاشان شەش اللّٰه اکبر دەکات، پاشان قورئان دەخوینێ،
پاشان اللّٰه اکبر دەکات و رکوع دەبات، پاشان ھەلدەستێت و پینج جار اللّٰه
اکبر دەکات، پاشان قورئان دەخوینێ، پاشان اللّٰه اکبر دەکات و رکوع
دەبات).

۱۱۸ - وه له عبد اللهی کورپی عباس ھوہ رضي الله عنهما کەوا (دوازدە
اللّٰه اکبری کرد لە نوێژی جەژن).

۱۱۹ - وه له عبد اللهی کورپی عباس ھوہ رضي الله عنهما کەوا (سیزدە
تەکبیراتی دەکرد لە نوێژی دوو جەژنەکە، ھەوتیان لە رکعاتی یەکەم و
شەشیان لە رکعاتی کۆتایی لە پاشاندا قورئانی دەخویند).

۱۲۰ - وه له معن ھوہ ووتی : مالکی کورپی ئەنەس ووتی : (ھەموو
کەسێک لە پیاو و ئافرەت ئەگەر بێھوێت بۆ خۆی نوێژی دوو جەژنەکە
بکات ئەوا من وایدەبینم ھەوت اللّٰه اکبر بکات لە رکعاتی یەکەمدا پیش

قورئان خویندنه وه، وه له رکعاتی دووهدا پینج جار به الله اکبر بکات پیش قورئان خویندنه وه).

۱۴۱ - وه له لیث وه ووتی : ربیعه ووتی : (ته کبیرات حه وتیان له رکعاتی یه که مه، وه پینجیان له رکعاتی دووهم، وه بانگ و قامه تیشی تیدا نییه).

۱۴۲ - وه له سعیدی کوری جیر و مجاهد وه رحمهما الله ووتیان : (ته کبیرات له نویژی جه ژندا حه وت و پینجه، سعید ووتی : له رکعاتی یه که مه حه وت الله اکبر ده کات، پاشان قورئان ده خوینیتته وه، پاشان هه لده ستیتته وه بۆ رکعاتی دووهم و قورئان ده خوینیتته وه، پاشان پینج الله اکبر ده کات به رکوعه وه).

۱۴۳ - وه له خصیفه وه کهوا (عمری کوری عبد العزیز ته کبیراتی ده کرد له دوو جه ژنه که حه وت جار و پینج جار).

۱۴۴ - وه له عمروی کوری شعیه وه، له باوکیه وه، له باپیری وه عبد اللهی کوری عمروی کوری عاص رضي الله عنهما ووتی : (رسول الله ﷺ حه وت الله اکبری کرد له رکعاتی یه که مه له نویژی جه ژن، پاشان قورئانی خوینده وه، پاشان الله اکبری کرد و چووه رکوع، پاشان سو جدی برد،

پاشان ههستایه وه و پینج الله اکبری کرد، پاشان قورئانی خوینده وه، پاشان الله اکبری کرد و چوووه پکوع، پاشان سوجدهی برد).

۱۲۵ - وه له وهلیده وه ووتی : ووتم به نهوزاعی : ئایا دهستم بهرز بکه مه وه وه کو ته کبیره ی نوێژ؟

ووتی : به ئی، دهستت بهرز بکه وه له هه ره موویان).

۱۲۶ - وه ولید ووتی : پرسیارم کرد له مالکی کورپی ئه نه س له وباره وه ووتی : (به ئی دهستت بهرز بکه وه له گه ئ هه موو الله اکبر یك، وه هه یج شتیکم نه بیستوووه تیدا).

بابی : (۱۰)

قورنان خویندنه وه له نویژی جهژن

۱۲۷ - وه له عبید اللهی کوری عبد اللهی کوری عتبهی کوری مسعود کهوا عمری کوری خطاب رضي الله عنه پرسیاری کرد له نهبو واقدی لیثی : رسول الله چی دهخویند له نویژی جهژنی قوربان و رهمهزان ؟
ووتی : سورتهی ﴿ ق ۱۱۰ ۱۱۱ ﴾ وَالْقُرْآنَ الْمَجِيدَ ﴿ ۱۱۲ ۱۱۳ ﴾ أَقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿ ۱۱۴ ۱۱۵ ﴾ دهخویند .

۱۲۸ - وه له نهبو کینانهی قورپهشی ووتی : (کاتیک پوژی جهژنی رهمهزان هات دهرجووین له گهڵ نهبو موسی نه شعهری رضي الله عنه جا ریزمان بهست له دواي نهو ، پاشان پرووی کرده قیبله و چوار الله اکبری کرد ، یهك به دواي یهك نهی کرد ، پاشان ﴿ سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴾ ی خویند ، پاشان الله اکبری پینجه می کرد ، پاشان پکوعی برد ، پاشان ههستایه وه بو پکعاتی دووهم و فاتیه و ﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا الْكٰفِرُوْنَ ﴾ و ﴿ قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴾ ی خویند ، پاشان

سَيِّدُ اللَّهِ أَكْبَرَى كَرْد، پاشان الله أَكْبَرَى چواره می کرد و چووه رکوع، کاتیک نوپزی ته و او کرد چووه سهر مینبه ر پووی کرده نئمه، سه لامی کرد و پاشان ووتی : (الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِلْإِسْلَامِ، وَجَعَلَهُ دِينًا وَمَنْ عَلَيْنَا بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعَلَنَا فِي خَيْرِ الْأُمَمِ وَالْزَمْنَا كَلِمَةَ التَّقْوَى، وَالْعُرْوَةَ الْوُثْقَى، وَجَنَّبَنَا عِبَادَةَ الطَّوَاغِيتِ وَالْأَصْنَامِ وَالسُّجُودَ لِلشَّمْسِ وَالْقَمَرِ)، پاشان شهش الله أَكْبَرَى کرد به ئیخلاص و ته و او به وه، پاشان چه وته م جار ووتی الله أَكْبَرَى على ما هداانا، پاشان نه و نایه تانه ی خوینده وه له سوپه تی الأحزاب ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ﴾ هه تا وه كو ووته ی ﴿وَسَرَّحُوهُمْ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾، [الأحزاب : ٤٩] .

پاشان شهش الله أَكْبَرَى کرد به ئیخلاصه وه پاشان چه وته م جار ووتی الله أَكْبَرَى على ما هداانا، پاشان نه و نایه تانه ی خوینده وه له سوپه تی النحل ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَنِ﴾ [النحل : ٩٠]، هه تا وه كو گه يشته ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [النحل : ٩٥] .

پاشان شهش الله أَكْبَرَى کرد به ئیخلاصه وه، چه وته م جار ووتی الله أَكْبَرَى على ما هداانا، پاشان خویندیه وه ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ [الإسراء : ٢٣] هه تا وه كو گه يشته ﴿مَلُومًا مَذْحُورًا﴾، [الإسراء : ٢٩] .

پاشان شهش الله أَكْبَرَى کرد به ئیخلاصه وه، چه وته م جار ووتی الله أَكْبَرَى على ما هداانا پاشان خویندیه وه ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ [الليل : ١] هه تا وه كو

گه‌یشته کۆتای سورپه‌ته‌که، پاشان خویندیه‌وه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة : ۱۸۳]، هه‌تاوه‌کو گه‌یشته ﴿عَلَى مَا هَدَيْنَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾، [البقرة : ۱۸۵] .

پاشان ووتی : به‌راستی ئه‌مرۆ پۆرژیکه‌که که دوعا تئیدا ره‌تناکریتته‌وه بۆیه نیازه‌کانتان به‌رز بکه‌نه‌وه بۆلای الله تعالی وه داوای پیوستیه‌کانتانی لیبکه‌ن .

وه هه‌ر دوو ده‌ستی به‌رزکرده‌وه له گوێکانی تینه‌ده‌په‌رین، پاشان دوعای کرد، پاشان شه‌ش الله اکبری کرد به ئیخلاص و ته‌واویه‌وه، چه‌وته‌م جار ووتی الله اکبر علی ما هداانا، پاشان ووتی : سوپاسی الله تعالی ده‌که‌م وه‌کو چۆن سوپاسی خۆی کردووه له کتابه‌که‌ی، چونکه بیگومان ئه‌و سوپاس و ستایشی خۆی کردووه له هه‌شت شوین له چه‌وت سورپه‌ت .

جا به‌که‌م ئایه‌تی سورپه‌تی الأنعام ی خوینده‌وه وه کۆتا ئایه‌ت له سورپه‌تی بني إسرائيل جا کاتیک خویندیه‌وه ﴿وَكَبَّرَهُ تَكْبِيرًا﴾ [الإسراء : ۱۱۱] ده‌نگی به‌رز کرده‌وه پاشان ووتی الله اکبر له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی هیدایه‌تیداین، پاشان سه‌ره‌تای سورپه‌تی الکهف ی خوینده‌وه هه‌تاوه‌کو گه‌یشته : ﴿مَكِّيْنٌ فِيهِ أَبَدًا﴾ [الکھف : ۳] .

پاشان ووتی : یا الله بمانگیره لهیه کیك لهوانه، پاشان نهو ئایه تهی سورتهی النمل ی خوینده وه ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلٰی عِبَادِهِ الَّذِیْنَ اصْطَفٰی ؕ اَللّٰهُ خَیْرٌ اَمَّا یُشْرَکُوْنَ﴾ [النمل : ۵۹] .

پاشان ووتی : به لکو الله تعالی گه وره تر و به رزتره، پاشان نهو ئایه تی کو تایی سورتهی النمل ی خوینده وه ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سِیْرِکُمْ ؕ اٰیٰتِهٖ - فَتَعْرِفُوْنَهَا وَمَا رَبُّکَ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ﴾ [النمل : ۹۳] .

پاشان یه کهم ئایه تی سورتهی سبأ و الملائکه ی خوینده وه، پاشان خویندیه وه ﴿فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ﴾ [الجنّۃ : ۳۶] هه تا وه کو ته واویکرد .

پاشان ووتی : ئا به و شیوه یه سوپاس و ستایشی خوی کردوه جا سوپاس و ستایشی بکهن وه کو سوپاسی سوپاسکاران وه به باشترین شیوه ستایشی بکهن، وه زور زیکر و یادی بکهن، زور زیکر و یادی بکهن .

پاشان هه ر دوو دهستی به رز کرده وه له گوئیکانی تی نه ده پهرین، پاشان دوعای کرد، پاشان سوپاسی الله تعالی ی کرد و سه لاواتیدا له سه ر پیغه مبه ر وه دوعای کرد بو خه لیفه ی ئیمانداران، پاشان دوو باره دهستی به زر کرده وه و پارایه وه، پاشان سوپاسی الله تعالی ی کرد له سه ر نه وه ی کو بوونه ته وه بو ی وه بو نه وه ی کو بوونه ته وه بو ی، وه فرمانی پی کردن کهوا داوا بکهن بو دنیا یان و دوا رۆزیان، وه هه والی پیدان کهوا نه مرۆ نه و رۆژه یه کهوا پارانه وه

تئیدا پەتەناکریتهوه، ووتی: زیکر و یادی الله عزوجل بکەن ئەویش یادتان دەکات، یاشان دابەزی.

جا کاتیڤ رۆژی جهژنی قوربان هات هه مان شتی پیکردینه وه هاوشیوهی
 رۆژی جهژنی رهمهزان له قورئان خویندنه وهی ناو نویژ و ته کبیرات وه نه و
 حه مدهی که کردی له سه رهتای ووتاره کهی له نویژی جهژنی رهمهزان،
 پاشان شهش الله اکبری کرد به گه ورهیی و ئیخلاصه وه، الله اکبر الله اکبر،
 وه حه وته م جار ووتی الله اکبر علی ما هدا نا پاشان نه و ئایه تانهی خوینده وه
 له سورتهی الأنعام ﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ [الأنعام : ۱۵۱]

هه تاوه ڪو ڪه ڀشته ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ ءَايَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدُقُونَ﴾ [الأنعام : ۱۵۷] .

پاشان شه ش الله اُکبری کرد به نیخلاص و گه وره ییه وه و جه وته م جار ووتی
الله اُکبر علی ما هدانا، پاشان کو تاییه کانی سوپه تی النحل ی خوینده وه
﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ [النحل: ۱۲۰] هه تا وه کو
سوره ته که ی ته واو کرد.

پاشان شه ش الله أكبرى کرد به ئیخلاصی و ملکه چی و چه وته م جار
ووتی الله أكبر علی ما هدانا، پاشان خویندیه وه ﴿تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ
﴿بُرُوجًا﴾﴾ [الفرقان: 61] هه تا وه کو سوږه ته که ی ته واو کرد، پاشان شه ش الله
أكبرى کرد به ئیخلاصی و چه وته م جار ووتی الله أكبر علی ما هدانا، پاشان

له سورتهى الحجى خویندهوه ﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا﴾
[الحج : ٢٦] ههتاوهكو گه يشته ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ عَلَيْهَا صَوَافَّ﴾ [الحج : ٢٦] ووتى
: پاكى بؤ الله تعالى له شيرك و خيانهت، ههتاوهكو گه يشته ﴿وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ﴾
[الحج : ٢٧] پاشان خوینديهوه ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾ [الليل : ١] ههتاوهكو
سورتهكهى تهواو كرد،

پاشان ووتى : ئەمڕۆ ڕۆژى حەجى گەورەيه وه ئەو ڕۆژانه نو ڕۆژه
زانراوهكهن كه الله عزوجل باسى كردوون له قورئان، پارانهوه
پهتناكرتتهوه تياندا وه ئەوه ڕۆژى حەجى گەورەيه وه دواى ئەو سى ڕۆژه
دياريكراوهكهن كه الله عزوجل باسيكردوون له قورئان، دوعا
پهتناكرتتهوه تياندا بۆيه نيازەكانتان بهرز بكهنهوه بۆلاى الله تعالى وه
داواى پيوستيهكانتاني لىبكهن، جا هەر دوو دەستی بهرزكردهوه له
گوپكانى تينهدهپهپين، پاشان دوعاى كرد .

پاشان شەش الله أكبرى كرد به ئىخلاصى، حەوتەم جار ووتى الله
أكبر على ما هدانا، پاشان باسى ئەو سوپاس و حەمدانهى كرد كه له
کوټايى نوټزى جهژنى پهमेزان خوینديهوه، سوپاس و ستایشى الله تعالى دهكهه
وهكو چۆن سوپاس و ستایشى خۆى كردووه له حەوت سورته و له ههشت
ئايهت، ههتاوهكو تهواو بوو له ووتارهكهى وهكو جهژنى پهमेزان به گشتى.

۱۲۹ - وه له معن هوه ووتی : ئیمامی مالک و ابن ابی ذئب ووتیان : (ئیمام له رۆژی جهژن به ته کبیرات دهست پێدهکات کاتیك چوو ه سهر مینهه).

۱۳۰ - وه له معن هوه ووتی : . پرسیارم کرد له ئیمامی مالک : ئایا ئیمام ته کبیرات دهکات کاتیك له نیوان دوو وتاردانه که دانیشت له نوێژی جهژندا؟

ووتی : وایده بینم ئه وه باش بێت).

۱۳۱ - وه عبید اللهی کورپی عبد اللهی کورپی عتبهی کورپی مسعود کهوا ووتی : (به راستی ئیمام ته کبیرات دهکات له رۆژی جهژنی رهمهزان و قوربان جهوت الله اکبر کاتیك داده نیشیت له سهر مینهه پێش ووتاردان کاتیك هه لدهستیت هوه دوعا دهکات یان ته کبیرات دهکات ئه وهی به لایه وه چاک بوو).

۱۳۲ - وه له معن هوه ووتی : (پرسیار کرا له ئیمامی مالک له بارهی پیاویك نوێژ دهکات له گه ل ئیمام له رۆژی جهژنی رهمهزان، ئایا بۆی ههیه برپوات پێش ئه وهی گوێ له ووتاره که بگریت؟

ووتی : نارپوات و ئه و شوێنه به جیناهیلت هه تاوه کو ئیمام دهرووات .

۱۲۲ - وه له معن هوه ووتی : ئیمامی مالک ووتی : (هه رکه سیک الله اکبر یکی نوێژی جهژن وازلێهێنی ئەوا دوو سوو جدهی سه هو ده بات).

۱۲۴ - وه له معن هوه ووتی : (پرسیار کرا له ئیمامی مالک له باره ی پیاویک بینی که خه لکی ته و او بوونه له نوێژی جهژن : که و ا هیچ کیشه یه کی تیا نه بینی له نوێژ کردن له نوێژگه نه بیت یان له ماله که ی نه بیت، وه ئە گهر نوێژی کرد له نوێژگه یان له ماله که ی خوی هیچ کیشه یه کی تیدا نه بینی، وه چه وت الله اکبر ده کات له رکاعه تی به که مدا پیش قورئان خویندنه وه، وه پینج الله اکبر ده کات له رکعاتی دوو ده مدا پیش قورئان خویندنه وه).

۱۲۵ - وه له ولیده هوه ووتی : (پرسیارم کرد له ئیمامی مالکی کوری ئەنه س له باره ی ئەوه ی پیاویک هاتوو ه بۆ نوێژی جهژن به لام بینی خه لک ته و او بوونه له نوێژ، وه ئیمامیش ته و او بووه له وتار ووتی : دوو رکعات ده کات، پاشان ئەوه ده کات که ئیمامه که ی کردی له ته کبیراتی نوێژی جهژن).

۱۲۶ - وه له ولیده وه ووتی : (پرسیارم کرد له ئیمامی ئەوزاعی، پیم ووت : هاتم بۆ نوێژی جهژن بینیم ئیمام ته و او بووه له نوێژ و ووتار ده دات).

جا ووتی : دانیشه بۆ ووتاره کهی، پاشان که تهواو بوو له ووتاره کهی
ههسته و دوو پکعات بکه دهنگت بهرزمه که رهوه له خویندنه وهت، وه
ته کبیراتی نوێژی جهژن مه که).

۱۲۷ - له عبد اللهی کوری مسعوده وه رضي الله عنه ووتی : (ئه وهی نوێژی
جهژنی له دهست چوو با چوار پکعات بکات).

بابی : (۱۱)

دەربارەى کاتىک دوو جەژن کۆدەبنەوہ لە پوژىکدا

۱۲۸ - وە لە ئەبو ھریرەوہ رضي الله عنه، رسول الله ﷺ فەرمووی : (دوو جەژن کۆبووہتەوہ بۆتان لەمرۆدا، جا ئەوہى بىەوئ دەتوانئ جومعە نەکات، وە ئیمە کۆدەبنەوہ بۆ نوێژى جومعە ان شاء الله).

۱۲۹ - وە لە عبد العزيز کورى رفيع ەوہ ووتى : (پرسیارم کرد لە خەلکى مەدینە ووتم : رسول الله ﷺ دە سأل لەناو مەدینەدا بوو ئایا هیچ جارێک دوو جەژن کۆنەبووہتەوہ لە پوژىکدا ووتیان : بەئى).

ھەستاوہ و سوپاس و ستایشى الله عزوجل ى کرد و ووتى : بئىگومان دوو جەژنتان بۆ کۆبووہتەوہ وە بئىگومان خیرتان پێکاوہ و ئیمە نوێژى ھەینی دەکەین، جا ئەوہى پێى خۆشە لەگەڵمان بێت بابێت، وە ئەوہى پێى خۆشە دابنیشیت ئەوا با دابنیشیت).

۱۴۰ - له جه عفهري كورى محمدوه، له باوكيهوه ووتى : (دوو جهژن كؤبوويهوه له سهردهمى ئىمامى علي رضي الله عنه جا فهرمووى : بهراستى ئەمرۆ دوو جهژن كؤبووهتهوه له رۆژيكد، جا ئەوهى پى خوشه جومعه بركات له گهلمان با بيكات، وه ئەوهى دهيهوى بروات ئەوا مؤلهتى بۆ ههيه).

۱۴۱ - وه له عطاء وه ووتى : (رۆژى جهژنى رهمهزان و رۆژى ههينى كؤبوويهوه له سهردهمى عبد اللهى كورى الزبير رضي الله عنهما جا دوو رپكاتى كرد، جا ئەوه باسكرا بۆ عبد اللهى كورى عباس رضي الله عنهما ووتى : پىكاويهتى).

۱۴۲ - وه ئىبراهيمى كورى عقبهوه ووتى : (بيستم عمرى كورى عبد العزيز ووتارى دهدا له رۆژيكد كه دوو جهژن كؤبووهوه تييدا جا ووتى : ئا بهم شيوهيه دوو جهژن كؤبوويهوه له سهردهمى رسول الله جا رسول الله ﷺ فهرمووى : (ئەوهى له خەلكى دەورووبەرە پى خوشه ئامادهى نوێژى جومعه بىت با ئامادهبىت، وه ئەوهى دادەنيشيت [واته ناييت بۆ نوێژى جومعه]، با دابنيشيت هيجى له سه رنييه).

بابی : (۱۲)

نه وهی ریوایه تکراره کهوا نویژی سوننهت نییه پیشی نویژی جهژن
و پاشی نویژی جهژن له رۆژی جهژندا

۱۴۳ - وه له عبد اللهی کورپی عباسه وه رضي الله عنهما کهوا : (رسول
الله ﷺ) ده رچوو رۆژی جهژنی په مه زان یان قوربان جا دوو رکعات نویژی کرد،
نویژی نه کرد نه له پیشیان وه نه له پاشیان، پاشان هات بۆلای ئافره ته کان و
بیالایش رضي الله عنه له گه ئی بوو جا فه رمانی پیکردن به خیرکردن، جا
ئافره تی واهه بوو باز نه کهی ده به خشی و هه بوو ملوانکه کهی).

۱۴۴ - وه له عبد اللهی کورپی عباسه وه رضي الله عنهما کهوا : (رسول
الله ﷺ) ده رچوو رۆژی جهژن جا دوو رکعات نویژی کرد، نویژی نه کرد نه
له پیشیان وه نه له پاشیان، پاشان هات بۆلای ئافره ته کان و فه رمانی پیکردن
به خیرکردن، جا ئافره تی واهه بوو باز نه کهی ده به خشی و هه بوو
ملوانکه کهی).

۱۴۵ - وه له عبد اللهی كوری عباسه وه رضي الله عنهما كهوا : (رسول الله ﷺ) دەرچوو رۆژی جهژنی قوربان جا دوو رکعات نوێزی کرد، نوێزی نه کرد نه له پێشیان وه نه له پاشیان).

۱۴۶ - وه له نافع وه له عبد اللهی كوری عمر وه رضي الله عنهما : (رۆژی جهژنی رهمهزان نوێزی سوننه تی نه ده کرد نه له پێشی نه له پاشی نوێزی جهژن).

۱۴۷ - وه له نافع وه له عبد اللهی كوری عمر وه رضي الله عنهما كهوا (ئه و نوێزی سوننه تی نه ده کرد له رۆژی جهژن نه له پێشی نه له پاشی نوێزی جهژن هه تا وه كو خۆرئاوا ده بێت).

۱۴۸ - وه له نافع وه كهوا : (عبد اللهی كوری عمر رضي الله عنهما خۆی ده شۆرد بۆ نوێزی ههردوو جهژنه كه وه دهردهچوو بۆ نوێز پێش ئه وهی نان بخوات، وه نوێزی سوننه تی نه ده کرد نه له پێشی نه له پاشی نوێزی جهژن).

۱۴۹ - وه له نافع وه كهوا : (عبد اللهی كوری عمر رضي الله عنهما رۆژی جهژنی رهمهزان نوێزی سوننه تی نه ده کرد پێش ئه وهی له مأل دهر بچیت بۆ نوێزگه وه نه دواي ئه وهی ده گه رایه وه هه تا وه كو خۆره كه ده گۆریت، وه خۆی ده شۆرد و بۆنی خوشی له خۆیده دا له رۆژی جهژنی رهمهزان).

۱۵۰ - وه له ابن شهابه وه له باره ی نوێژی جهژنی رهمهزان و قوربان ووتی :
(بانگ و قامه تی تیدا نییه) .

۱۵۱ - وه له ابن شهابه وه ووتی : (پیمان نه گه یشتوو ه کهوا هیچ یه کیک له هاوه لانی رسول الله ﷺ له رۆژی جهژنی رهمهزان و قوربان ته سبیحاتی کردبیت نه پیش نوێژی جهژن نه پاشی نوێژی جهژن، ئیلا مه گهر به لای مزگه وتی رسول الله ﷺ تپه رپین [وه ستاون] بۆ ته سبیحات کردن) .

۱۵۲ - وه له عمروی کوری شعیب ه وه، له باوکییه وه، له باپیرییه وه ووتی :
رسول الله ﷺ فهرمووی : (نوێژی جهژن نوێژی سوننه ت نییه نه له پیشی نه له پاشی) .

۱۵۳ - وه له عمروی کوری عبد العزيز وه کهوا (ئه و ته سبیحاتی نه ده کرد پیش نوێژی دوو جهژنه که وه نه له پاش نوێژه کان، وه ته کبیراتی ده کرد له کاتی ده رچوون بۆ وتار و نوێژه که بۆ ئه وه ی کهس نوێژ نه کات له پیشیانه وه) .

۱۵۴ - وه له سعدی کوری ئیسحاق وه ووتی : (نوێژی جهژنم کرد، پاشان رۆیستم ده مویت بچم بۆ مزگه وت، جا مامم پێی و وتم : ده ته ویت بۆ کوێ بچیت؟

جا ووتم : ده مه ویت بچم بۆ مزگهوت .

جا ووتی : ئەی کورپی بڕام، بەراستی لەمرۆدا نوێژ نییه جگه له و دوو
پکعاته که نه بێت بێجگه له نوێژه فه پزه کان) .

۱۵۵ - وه له سه عدی کورپی ئیسحاقه وه، له باوکییه وه، له باپیرییه وه
کعبی کورپی عجرة رضي الله عنه فه رمووی : (به باپیرم ووت دواي نه وهی که
ئیمام له نوێژی جهژن ته و او بوو : ئایا نه چین بۆ مزگهوت وه کو چۆن خه لکی
دهرۆن بۆ مزگهوت؟

جا ووتی : پۆله کهم، ئەو دوو پکعاته نوێژه به سن بۆ تسبیحاتی
ئه مرۆمان) .

۱۵۶ - وه له عبد الملکی کورپی کعبی کورپی عجره ووتی : (ئامادهی
یه کێک له نوێژی دوو جهژنه که بووم له گه ل کعب رضي الله عنه، ووتی : جا
کاتێک نوێژ ته و او بوو زۆرێک له خه لکی پۆیشتن بۆ مزگهوت، به لام نه ووم بینی
ده چوو بۆ ماله وه، ووتم : باوکه، ئایا نارۆی بۆ مزگهوت، چونکه من خه لکی
ده بینم بۆ ئەوی ده چن، ووتی : بێگومان زۆرێک له وانهی ده یانبینی نه زان و کهم
عیلمن، بهراستی ئەو دوو پکعاتهی کردمان ته سبیحاتی ئه مرۆمانه
هه تا وه کو بۆ نوێژ بانگ ده کریت) .

۱۵۷ - وه له یزیدی کوری ئەبو عبیدەو ووتی : (پۆژی جەژن دەرچووم بۆ ئەو هی هاوئیتی سەڵمە کوری الأكوع رضي الله عنه بکەم، جا ئامادە ی نوێژی بە یانی بوو لە گەڵ ئیمام لە مزگەوتی رسول الله ﷺ، پاشان دەرچووین بۆ نوێژگە، پاشان گەڕاینەووە مائەکانمان، وه نه گەڕاینەووە بۆ مزگەوت).

۱۵۸ - وه له یەزیدی کوری أبو عبیدەووە کەوا : (دەرچوو لە گەڵ سەڵمە ی کوری الأكوع رضي الله عنه له پۆژی جەژنی رەمەزان یان قوربان، ووتی : من و ئەو ئامادە ی نوێژی بە یانی بووین، پاشان چووین بۆ نوێژگە و نوێژمان کرد لە گەڵ ئیمام، پاشان سەڵمە رضي الله عنه گەڕایەووە بۆ مائەووە، وه نه گەڕایەووە بۆ مزگەوت هەتاووەکو رۆشتین بۆ نوێژی نیوهرۆ).

۱۵۹ - وه له ئەنەسی کوری عیاض وەو ووتی، یەزیدی کوری أبو عبیدەو ووتی : (سەلەمە رضي الله عنه ئامادە ی نوێژی بە یانی بوو لە پۆژی جەژنی رەمەزان وه منیش لە گەڵی بووم، پاشان رۆشت بۆ نوێژگە، جا مایەووە هەتاووەکو ئیمام هات، پاشان رۆشت و نه گەڕایەووە بۆ مزگەوت هەتاووەکو رۆشت بۆ نوێژی نیوهرۆ).

۱۶۰ - وه له یەزیدی کوری ئەبو عبیدەو ووتی : (نوێژی بە یانیم کرد لە گەڵ سەڵمە ی کوری الأكوع له مزگەوتی رسول الله ﷺ، پاشان رۆشت منیش رۆشتم لە گەڵی هەتاووەکو گەشتینە نوێژگە، جا دانیشتم و منیش

دانیستم له گه ئی هه تاوه کو ئیمام هات، جا نوێژی کرد و هیچ نوێژیکی تری نه کرد نه له پیشی نه له پاشی، پاشان گه رایه وه ماله وه).

۱۶۱ - وه له هیشامی کوپی عوره وه، له باوکییه وه کهوا : (رۆژی جهژن دهرده چوو بۆ نوێژ جا منیش دهرۆیستم له گه ئی جا ده هات بۆ مزگه وتی رسول الله ﷺ جا دهستی ده کرد به نوێژ تیدا، پاشان دهرده چوو نوێژی نه ده کرد نه له پیشی نه له پاشی هه تاوه کو ده هات بۆ مزگه وت جا کو تای پیده هیئا).

۱۶۲ - وه له هیشامی کوپی عوره وه ووتی : (باوکم دهرده چوو له مال له رۆژی جهژن جا تیده په ری به لای مزگه وتی رسول الله ﷺ نوێژی تیدا ده کرد، پاشان ده هات بۆ نوێژگه به لام نوێژی تیدا نه ده کرد، جا کاتیک عوره نوێژی جهژنی ده کرد ده گه رایه وه جا نوێژی ده کرد له مزگه وتی رسول الله ﷺ به و دهستی پیده کرد، وه به ویش کو تای پیده هیئا، پاشان ده گه رایه وه ماله وه، وه له هیچ که سیکه وه نه زاندراره نوێژ بکری له نوێژگه ی رسول الله ﷺ).

۱۶۳ - وه له هیشامه وه ووتی : (کهوا باوکم کاتیک ده چوو بۆ نوێژگه، جا به هه مان شیوه گیرایه وه، وه ووتی : وه هیچ که سیك نه بووه چه ز بکات کهوا نوێژ بکات له نوێژگه ی رسول الله ﷺ پیش نوێژی جهژن و پاشی نوێژه که).

۱۶۴ - وه له إسماعیل مه وه، له الشعبي مه وه، ووتی : (دهرچووین له گه لی له رۆژی جه ژندا بۆ جوبانه، نوێژی نه کرد له پیشی نه له پاشی نوێژی جه ژن .

وه پیاویکمان له گه لی بوو له الحی، جا ههستا بۆ نه وهی نوێژ بکات، عامر به توندی رێگری لیکرد).

۱۶۵ - وه له نافع مه وه ووتی : (عبد اللهی کورپی عمر رضي الله عنهما نوێژی نه ده کرد نه له پیش نه له پاش نوێژی جه ژن).

۱۶۶ - وه له عامره وه ووتی : (نوێژی جه ژنم کرد له گه لی شریح جا نوێژی نه کرد له پیشی نه له پاشی، وه هاتم بۆ مه دینه و نه وان کۆدهنگ بوون، جا هیچ یه کیکم نه دیت له فه قهه کان نوێژ بکه نه له پیشی نه له پاشی).

۱۶۷ - وه له عامره وه ووتی : (له ته نیشته شریح بووم له رۆژی جه ژن، جا نه مبینی نوێژ بکات له پیشی نه له پاشی، وه هاتم بۆ مه دینه و نه وان کۆدهنگ بوون، ووتی : وه هاتم بۆ مه دینه جا هیچ یه کیکم نه دیت له فه قهه کان نوێژ بکه نه له پیشی نه له پاشی).

۱۶۸ - وه له سلمه ی کورپی نبیط مه وه ووتی : (من و ضحاک نوێژمان کرد له رۆژی جه ژن، جا کاتی که خه لکی رۆیشتن، نه ویش رۆیشت، ووتی ووتم : ئایان نوێژ ناکهیت؟

ووتی : نوێژ نییه له پێش و پاشی نوێژی جهژن) .

۱۶۹ - وه له سلیمانی تهیمییه وه ووتی : (ئه نه سی کوری مالک و جابری کوری زید و صفوان ی کوری محرز و سه عیدی کوری ئه بو الحسن م بینی نوێژیان ده کرد پێش ده رچوونی ئیمام له پوژی جهژن .

۱۷۰ - وه له ابراهیم وه ووتی : نوێژ نییه پێش ده رچوونی ئیمام بو نوێژ .

اللَّهُمَّ اجْعَلْ عَمَلِي كُلَّهُ صَالِحًا وَاجْعَلْهُ لِرُوحِيكَ خَالِصًا وَلَا تَجْعَلْ لِأَحَدٍ فِيهِ شَيْئًا
والحمد لله حق حمده وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم .

پیرست

- باب : (۱) 2
- دەربارەى ئەوەى ڕیوایەتکراوە لە پێغەمبەرەوه ﷺ 2
- کەوا ناوی ناوە لە ڕۆژی جەژنى ڕەمەزان و قوربان بە دوو ڕۆژی جەژن 2
- باب : (۲) 7
- دەربارەى ئەوەى ڕیوایەتکراوە لەبارەى خۆشۆردن بۆ ڕۆژی جەژنى ڕەمەزان 7
- بابى : (۳) 9
- دەربارەى ئەوەى ڕیوایەتکراوە لەبارەى خواردنى شتێک پێش دەرچوون بۆ نوێژی جەژنى ڕەمەزان..... 9
- بابى : (۴) 11
- دەربارەى ئەوەى ڕیوایەتکراوە کە وا لە سوننەتە بە پێ ڕۆشتن بۆ نوێژی دوو جەژنەکە.... 11
- بابى : (۵) 12
- دەربارەى کاتى دەرچوون بۆ دوو جەژنەکە..... 12
- بابى : (۶) 15
- دەربارەى ئەو کەسەى تەکبیرات دەکات لە ڕۆژی جەژندا کاتێک دەرەچى بۆ نوێژگە لە ڕێگادا، وە کاتى بە نىمام دەکات 15
- بابى : (۷) 16
- دەربارەى ئەوەى تەکبیرات دەکات لە ڕۆژی جەژن ئەگەر دەرچى بۆ نوێژگە لە ڕێگادا، وە کاتى بە نىمام دەکات..... 16
- بابى : (۸) 23

- دەربارەى ئەوەى رىوايەتکراوە کە وا پێغەمبەر ﷺ و أبو بكر و عمر رضي الله عنهما نوێژى
 جەژنیان دەکرد پێش ووتاردان 23
- بابى : (٩) 38
- دەربارەى ئەوەى رىوايەتکراوە لە تەكبیرەى نىمام لە نوێژى جەژندا، وە چەند الله اکبر دەکات
 38
- بابى : (١٠) 48
- قورئان خوێندنەو لە نوێژى جەژن 48
- بابى : (١١) 57
- دەربارەى کاتێک دوو جەژن کۆدەبنەو لە رۆژیکدا 57
- بابى : (١٢) 59
- ئەوەى رىوايەتکراوە کەوا نوێژى سوننەت نىیە پێشى نوێژى جەژن و پاشى نوێژى جەژن لە
 رۆژى جەژندا 59